

סילבוס ("עיקרי תוכנית הלימודים") של מקצוע "לימודי המזה"ת
ודיפלומטיה אזרית"

כיתה י' : תשפ"ה -תשפ"ו

מטרות על – דמותו/ה של בוגר/ת לימודי המזה"ת ודיפלומטיה אזרית

1. בוגר המקצוע יכיר את מפת המזה"ת והמדינות המרכזיות הנמצאות בה. במקביל, הוא יכיר את המדינות הערביות והמוסלמיות הבולטות מחוץ למזרח התיכון.
2. בוגר המקצוע יכיר באופן מעמיק את דת האסלאם – עקרונותיה, מצוותיה, זרמיה (סונים, שיעים, צופים) וכתבי הקודש שלה.
3. בוגר המקצוע יכיר את התהליכים ההיסטוריים, הפוליטיים והכלכליים המרכזיים שהתרחשו ומתרחשים במזה"ת בעת החדשה ובכלל זאת – הפונדמנטליזם האסלאמי, המאבק עם המערב, עלייתה והיחלשותה של מדינת האום הערבית, המאבק בין סונים לשיעים, המאבק למען דמוקרטיה במזה"ת והשינויים במעמד האישה באזור זה.
4. בוגר המקצוע ידע להתמודד באופן אקדמי עם סוגיה מחקרית הנוגעת להיסטוריה של המזה"ת באמצעות כתיבת עבודת חקר.
5. בוגר המקצוע יהיה בקיא באקטואליה של המזה"ת ויוכל להסביר/להרצות לחבריו, שלא זכו ללמוד את המקצוע, על אירועים אלו באופן כללי.

כללי : תוכנית הלימודים "לימודי המזה"ת ודיפלומטיה אזרית" נלמדת בהיקף של 5 יחידות לימוד. היא מהווה את אחד מהמקצועות הראשיים בחטיבה העליונה של בית הספר הריאלי העברי בחיפה. שמו הרשמי של המקצוע במשרד החינוך ובתעודת הבגרות – **"עולם הערבים והאסלאם"**

שעות הלימוד : בכיתה י' מוקצבות ללימוד המקצוע 5 שעות שבועיות.

ספר הלימוד : "תולדות האסלאם ומדינות המזרח התיכון בעת החדשה" – הוצאת רכס.

מבנה הלימודים : תוכנית הלימודים נחלקת ל-2 צירים :

1. **עולם הערבים והאסלאם** : הציר המרכזי של הלימוד המתבסס על תוכנית הלימודים של משרד החינוך, בנוסף להעשרות שניתנות מטעם בית הספר.

2. **דיפלומטיה אזרית** : הציר היחודי לבית הספר הכולל התייחסות מעמיקה לאקטואליה ולקשרי החוץ של מדינות המזרח התיכון, ובכללן מדינת ישראל.

1. ציר עולם הערבים והאסלאם

חומר הלימוד : חומר הלימוד בכיתה י' הינו חומר בסיסי המתמקד בשורשים ובצעדים הראשונים של האסלאם – חיי הנביא מוחמד, הח'ליפים הראשונים, עקרונות, אמונות ומצוות האסלאם.

פירוט פרקי הלימוד בכיתה י'

פרק א' : מוחמד וראשית האסלאם

תולדות חצי האי ערב לפני הולדתו של הנביא מוחמד (תקופת הג'אהליה), קורות חייו של מוחמד ופעילותו הדתית, המדיניות והצבאית במכה ובאל-מדינה (570-632 לספירה).

פרק ב' : עידן האימפריות (הח'ליפות המוסלמית)

תהליכי מפתח בהיסטוריה של האסלאם ממות הנביא מוחמד ועד נפילת בגדד (632-1258 לספירה), הסבר מוסד הח'ליפות, תקופת 4 הח'ליפים הראשונים ("ישרי הדרך"), הח'ליפות של בית אומיייה (דמשק) והח'ליפות של בית עבאס (בגדד).

פרק ג' : התפתחות דת האסלאם

פרק זה עוסק בהיבטים הדתיים של עולם האסלאם. במסגרת זאת נלמד באופן כללי על הקוראן, התורה שבע"פ של האסלאם (סונה וחדית'), 5 מצוות היסוד, ההלכה המוסלמית (שריעה), מושג הג'יהאד, וכן על הפילוגים הראשונים בתוך דת האסלאם, ובמיוחד על השיעים.

המושגים המחייבים ביחידת הלימוד הראשונה מתוך הפרק "עידן האימפריות"

1. אַמְצָאָר 2. מְנֹאֲלִי 3. אֶל-בְּרִיד ואל-אח'באר 4. דִּינָאן 5. שוּרָא 6. בֵּית אֶל-חֶכְמָה 7. המעתזלה
8. הַבְּרִמְפִּים 9. מְחֶתֶסֶב 10. מַמְלוּכִים 11. שוּשֶׁלֶת בֵּית עֵתִ'מָּאן 12. פֶּרְמָאן
13. הַמְגִ'לָה 14. סֶלְטָאן 15. יַנִּיצִ'רִים.

2. ציר דיפלומטיה אזורית

במסגרת ציר זה נתייחס במהלך שנת הלימודים לאירועים אקטואליים המתרחשים במזה"ת והעולם המוסלמי וננסה לנתח אותם באופן מקצועי תוך התייחסות לרקע ההיסטורי שלהם, ולקשר שלהם לתהליכי יסוד המתרחשים במזרח התיכון ומחוצה לו – ומיוחד מלחמת חרבות ברזל על זירותיה השונות והמשך המאבק בין הציר הסוני בהנהגת ערב הסעודית והציר השיעי בהנהגת איראן.

בחינת הבגרות

ע"פ החלטת משרד החינוך לא מתקיימות בחינות בגרות בכיתה י'. חומר הלימוד של כיתה י' יכלול בבחינת בגרות חיצונית בהיקף 2 יחידות לימוד שתערך בסיום שנת הלימודים של כיתה י"א. ציון המקצוע בתעודת הסיום של כיתה י' מהווה מרכיב חשוב בקביעת הציון השנתי ("ציון המגן") לקראת בחינת הבגרות במקצוע בכיתה י"א. יודגש כי בחינת הבגרות החיצונית מתייחסת אך ורק לנושאים הנלמדים במסגרת ציר "עולם הערבים והאסלאם".

מבחנים ובחנים

במהלך השנה יכתבו התלמידים מבחנים ובחנים ע"פ לוח המבחנים השכבתי שיפורסם ע"י מרכזי השכבה.

דרכי ההערכה

הציון השנתי בכתה י' יורכב באופן הבא :

1. מבחנים - 80% מהציון.
2. בחנים - 10% מהציון.
3. יחס למקצוע - 10% מהציון.

בהצלחה !!!

גיל חנן
מרכז לימודי המזרח התיכון ודיפלומטיה אזורית
בית בירם